

Bruxelles, 21. studenoga 2023.
(OR. en)

15737/23

COLAC 152

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Predmet:	Zaključci Vijeća o odnosima između EU-a i Latinske Amerike i karipskih zemalja

Za delegacije se u prilogu nalaze Zaključci Vijeća o odnosima između EU-a i Latinske Amerike i karipskih zemalja, koje je Vijeće odobrilo na 3985. sastanku održanom 21. studenoga 2023.

Zaključci Vijeća o odnosima između EU-a i Latinske Amerike i karipskih zemalja

1. Snažnije, modernizirano strateško partnerstvo između Europske unije (EU) te Latinske Amerike i karipskih zemalja (LAC) važnije je nego ikad prije. Udruživanjem snaga EU i LAC mogu znatno doprinijeti promicanju održivog rasta, izgradnji pravednih i otpornih društava te promicanju mira i sigurnosti, uključivog multilateralizma i međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima. Zajedničke vrijednosti, posebno demokracija, vladavina prava, rodna ravnopravnost i poštovanje ljudskih prava, moraju ostati u središtu odnosa EU-a i LAC-a. EU i LAC zajedno su jači i bolje se mogu suočiti s višestrukim izazovima današnjeg svijeta, među ostalim s globalnim klimatskim i okolišnim krizama.
2. Na trećem sastanku na vrhu EU-a i Zajednice latinoameričkih i karipskih država (CELAC) održanom u Bruxellesu 17. i 18. srpnja 2023. ponovno je pokrenut biregionalni odnos na najvišoj razini te je ponovno potvrđeno jedinstveno partnerstvo tih dviju regija. Otvoren, uključiv i konstruktivan dijalog omogućio je svakoj regiji da bolje razumije interese, prioritete i bojazni druge regije. Važno je da se taj proces bliskije suradnje nastavi, među ostalim pojačanim kontaktima i posjetima na visokoj razini između EU-a i zemalja LAC-a.
3. Na sastanku na vrhu utvrđen je ambiciozan zajednički program usmjeren na budućnost koji bi se trebao provesti u narednim godinama. Vijeće pohvaljuje novi zamah u odnosima EU-a i LAC-a te pozdravlja Zajedničku komunikaciju Europske komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku naslovljenu „Nova agenda za odnose između EU-a i Latinske Amerike i karipskih zemalja”, uključujući navedene prioritete i predložene mjere.

4. Snaga partnerstva EU-a i LAC-a zasniva se na temeljnoj predanosti obiju regija svim ciljevima i načelima sadržanima u Povelji Ujedinjenih naroda (UN), među ostalim načelima suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti, kao i u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima i međunarodnom humanitarnom pravu. EU ponovno potvrđuje važnost promicanja, zaštite i poštovanja svih ljudskih prava i temeljnih sloboda, među ostalim slobode izražavanja i medija te zaštite boraca za ljudska prava i novinara. EU također ponovno potvrđuje potrebu za jačanjem vladavine prava i demokracije, uključujući slobodne i poštene, uključive, transparentne i vjerodostojne izbore te rodnu ravnopravnost. EU će održavati bliski dijalog s LAC-om o provedbi tih načela i surađivati s njime u cilju promicanja pristupa utemeljenog na pravima, borbe protiv nejednakosti, promicanja prava na čist, zdrav i održiv okoliš, zaštite prostora za građansko djelovanje i borbe protiv svih oblika diskriminacije, među ostalim na temelju spola, rase, etničkog ili socijalnog podrijetla, vjere ili uvjerenja, političkog ili bilo kojeg drugog mišljenja, invaliditeta, dobi, seksualne orijentacije i rodnog identiteta.

5. EU će nastaviti suradnju s LAC-om u vezi s ničim izazvanim i neopravdanim agresivnim ratom Rusije protiv Ukrajine, među ostalim u pogledu posljedica koje sežu i daleko izvan Europe. U izjavi sa sastanka na vrhu EU-a i CELAC-a čelnici i čelnice obiju regija izrazili su duboku zabrinutost zbog aktualnog rata protiv Ukrajine, koji i dalje uzrokuje golemu ljudsku patnju i pogoršava postojeće slabosti u svjetskom gospodarstvu, ograničava rast, povećava inflaciju, narušava lance opskrbe, povećava nesigurnost opskrbe energijom i hranom te povećava rizike za financijsku stabilnost. Čelnici i čelnice također su izrazili potporu naporima usmjerenima na pravedan i održiv mir u skladu s Poveljom UN-a. EU će tražiti potporu zemalja LAC-a u pogledu ukrajinske formule za mir, među ostalim u okviru predstojećeg globalnog sastanka na vrhu o miru, te u pogledu odgovornosti za ratne zločine, zločin agresije i druge najteže zločine počinjene tijekom rata, kao i za borbu protiv ruskih dezinformacija.

6. Uspješno partnerstvo EU-a i LAC-a zahtijeva obnovu političkog angažmana na svim razinama, kao i u međunarodnim forumima. Na biregionalnoj razini EU će nastaviti jačati uključiv dijalog i suradnju s CELAC-om održavanjem sastanaka na vrhu svake dvije godine, pri čemu je sljedeći zakazan 2025. u Kolumbiji, i redovitih sastanaka ministara i ministrica vanjskih poslova. Vijeće pozdravlja biregionalni plan za razdoblje 2023. – 2025. predstavljen na sastanku na vrhu EU-a i CELAC-a i sa zanimanjem očekuje njegovu provedbu. Vijeće potiče brzu uspostavu dogovorenog savjetodavnog koordinacijskog tijela kako bi se ostvario napredak u vezi sa zajedničkim obvezama.

7. Slijedom sastanka čelnika i čelnica EU-a i karipskih zemalja održanog u Bruxellesu

17. srpnja 2023. EU će nastaviti surađivati s karipskim zemljama kao zasebnom podregijom s vlastitim posebnostima. Ministarskim sastankom EU-a i karipskih zemalja 2024. doprinijet će se jačanju zajedničkog programa koji uključuje suradnju u području klimatskih promjena, ublažavanja deforestacije, zaštite bioraznolikosti, reforme međunarodnog financijskog sustava, uključenosti privatnog sektora, posebno putem programa ulaganja EU-a i LAC-a u okviru strategije *Global Gateway*, te u području socijalne uključenosti, ljudskog razvoja i sigurnosnih izazova. Budući odnosi ostvarivat će se u kontekstu novog Sporazuma o partnerstvu između Europske unije i njezinih država članica i članica Organizacije afričkih, karipskih i pacifičkih država (EU-OACPS) i njegova Regionalnog protokola za Karibe. EU ponovno potvrđuje da je potrebno posvetiti dužnu pažnju izazovima održivog razvoja s kojima se suočavaju male otočne države u razvoju s obzirom na njihovu posebnu osjetljivost na klimatske promjene, uključujući podizanje razine mora. To je ujedno bitno naglasiti uoči četvrte međunarodne konferencije o malim otočnim državama u razvoju koja će se održati u Antigvi i Barbudi u svibnju 2024. Jačanje suradnje LAC-a i najudaljenijih regija EU-a te prekomorskih zemalja i područja koji se nalaze u regiji LAC-a također će se nastaviti.

8. EU će nastaviti podupirati nacionalne i međunarodne inicijative usmjerene na ponovnu uspostavu potrebnih uvjeta upravljanja i sigurnosti za održavanje slobodnih izbora na Haitiju, osiguravanje pristupa humanitarnoj pomoći stanovništvu kojem je potrebna zaštita i traženje rješenja sve veće višedimenzionalne krize.

9. EU će nastaviti surađivati s drugim podregionalnim skupinama, kao i s međunarodnim organizacijama koje djeluju u regiji. EU je predan održavanju redovitih sastanaka na vrhu sa strateškim partnerima Brazilom i Meksikom. Nastavit će jačati bilateralne političke dijaloge i konstruktivno surađivati sa zemljama u regiji u uključivu duhu, prepoznajući pritom ključnu ulogu i doprinose organizacija civilnog društva u tom pogledu. EU će nastaviti aktivno podupirati mir i demokratska rješenja u regiji, primjerice u konkretnom slučaju mirovnog procesa u Kolumbiji i pregovora pod vodstvom Venezuele u okviru meksičkog procesa.

10. Na multilateralnoj razini EU i LAC prirodni su partneri i trebali bi dodatno ojačati suradnju u prevladavanju regionalnih i globalnih izazova. EU je predan suradnji s partnerima iz LAC-a na provedbi Programa održivog razvoja do 2030. i njegovih ciljeva održivog razvoja, kao i na reformi globalnog upravljanja, među ostalim međunarodne financijske strukture, kako bi ga se učinilo uključivijim i djelotvornijim. Trebalo bi nastaviti snažan angažman EU-a i LAC-a u UN-u i redovite razmjene između EU-a i Međuameričkog sustava ljudskih prava. Trebalo bi ojačati suradnju u kontekstu Svjetske trgovinske organizacije (WTO), posebno u vezi s predstojećom 13. ministarskom konferencijom (MC13) i tekućim procesom reforme WTO-a.

11. Vijeće prepoznaje važnost jačanja i razvoja snažnog programa za trgovinu i ulaganja između EU-a i LAC-a, koji se temelji na opsežnoj mreži bilateralnih i regionalnih sporazuma o trgovini i pridruživanju između tih dviju regija. Potpuna provedba postojećih sporazuma i ratifikacija potpisanih i trenutačno primijenjenih sporazuma važni su prioriteti. Vijeće izražava zadovoljstvo činjenicom da će se uskoro potpisati modernizirani sporazum EU-a s Čileom te sa zanimanjem očekuje brzo dovršenje moderniziranog sporazuma s Meksikom i prima na znanje tekući rad EU-a i Mercosura.

12. Vijeće pozdravlja program ulaganja EU-a i LAC-a u okviru strategije *Global Gateway* (GGIA), u kojem se odražavaju zajednički prioriteti EU-a i LAC-a i koji se temelji na najvišim okolišnim i socijalnim standardima, kao i transparentnosti, što obilježava europski način poslovanja. Kako je ponovljeno na prvom sastanku ministara i ministrica gospodarstva i financija EU-a i CELAC-a održanom 15. rujna 2023. u Santiagu de Composteli, GGIA EU-a i LAC-a imat će ključnu ulogu u rješavanju investicijskog jaza u regiji u cilju mobilizacije privatnog kapitala i javnog financiranja iz EU-a i njegovih država članica u okviru pristupa Tim Europa. Doprinijet će i promicanju pravedne, zelene i digitalne tranzicije u objema regijama podupiranjem lokalnih lanaca vrijednosti, rasta, ljudskog razvoja, otpornosti zdravstva i dostojanstvenih radnih mjesta, uz istodobno promicanje suradnje u području digitalne transformacije, obrazovanja, društveno odgovornog poslovnog okružja, prometa, održivih lanaca opskrbe, među ostalim opskrbe kritičnim sirovinama, te u području energetske učinkovitosti, među ostalim, sigurnih i održivih niskougljičnih tehnologija, prilagodbe klimatskim promjenama i vode.

13. Prepoznajući činjenicu da trostruka kriza koja pogađa naš planet, odnosno klimatske promjene, gubitak bioraznolikosti i onečišćenje, zahtijeva osnaženo partnerstvo EU-a i LAC-a u području zelene tranzicije, Vijeće naglašava važnost pojačanog dijaloga, jačanja regulatornih okvira, obrazovanja, istraživanja i inovacija u području klime te ulaganja, s obzirom na znatan potencijal za suradnju prema klimatski neutralnim gospodarstvima koja pozitivno utječu na prirodu. Potpuna i učinkovita provedba Pariškog sporazuma, među ostalim tako da cilj od 1,5 °C i dalje bude ostvariv, kao i Konvencije o biološkoj raznolikosti i globalnog okvira za bioraznolikost iz Kunminga i Montreala, globalnog okvira za kemikalije, Konvencije UN-a o suzbijanju dezertifikacije (UNCCD), akcijskog plana za vode Konferencije UN-a o vodama 2023. i Ugovora o otvorenom moru, kao i aktualni pregovori o međunarodnom pravno obvezujućem instrumentu o onečišćenju plastikom, pod predsjedanjem Perua i Ekvadora, i dalje su ključni zajednički ciljevi. EU će surađivati s partnerima iz LAC-a na uspostavi globalne obveze za utrostručenje kapaciteta za energiju iz obnovljivih izvora i udvostručenje napora u pogledu energetske učinkovitosti na globalnoj razini do 2030. Uvažavajući ključnu ulogu amazonske prašume i važnost borbe protiv deforestacije Amazonije i drugih šumovitih zemljišta, Vijeće pozdravlja Izjavu iz Beléma koju je Organizacija ugovora o suradnji zemalja Amazonije (ACTO) donijela u kolovozu 2023. i ponovno potvrđuje da je ključno surađivati s partnerskim zemljama kako bi se zajednički riješili temeljni uzroci deforestacije i degradacije šuma, posebno u kontekstu uredbe EU-a o lancima opskrbe koji nisu povezani s deforestacijom. Vijeće potiče djelovanja i obveze u pogledu zaštite, očuvanja, obnove i održivog iskorištavanja oceana s obzirom na konferenciju „Naš ocean” u Ateni u travnju 2024. i treću konferenciju UN-a o oceanima, čiji su domaćini Kostarika i Francuska u Nici u lipnju 2025. EU je spreman surađivati s partnerima iz LAC-a kako bi se ubrzala djelovanja u pogledu čiste vode i sanitarnih uvjeta za sve te promicalo integrirano upravljanje vodnim resursima. Imajući na umu odgovornost obaju kontinenata za dugoročnu globalnu sigurnost opskrbe hranom, EU će surađivati s LAC-om na jačanju otpornosti i održivosti sustava proizvodnje hrane te će se koristiti mehanizmima dijaloga i suradnje, uključujući u istraživanju, među ostalim kako bi se promicalo održivo upravljanje gnojivima i pesticidima te poboljšalo zdravlje tla.

14. EU je predan suradnji s partnerima iz LAC-a na promicanju odgovornog, antropocentričnog modela uključive digitalne transformacije koji se temelji na ljudskim pravima i kojim se zaštita osobnih podataka i privatnosti štite kao temeljna prava, povećava sigurna i univerzalna digitalna povezivost i kibersigurnost, podupire slobodan, otvoren i pouzdan internet, promiče konvergencija digitalne politike i uklanjanje digitalnog jaza, osobito digitalnog jaza među rodovima, te potiče pouzdan razvoj i upotreba umjetne inteligencije. Ta područja djelovanja obuhvaćena su Digitalnim savezom EU-a i LAC-a, koji je i dalje otvoren svim zainteresiranim zemljama LAC-a na temelju zajedničkih vrijednosti, te Zajedničkom izjavom iz srpnja 2023. Vijeće pozdravlja prvi biregionalni dijalog o digitalnoj politici između EU-a i LAC-a u studenome 2023. kao važnu prekretnicu. Kako bi promicao provedbu Digitalnog saveza EU-a i LAC-a, EU će u okviru Tima Europa raditi i s pomoću platforme Digital4Development Hub (D4D Hub). Vijeće sa zanimanjem očekuje otvaranje regionalnog centra Copernicus u Panami i proširenje optičkog kabela BELLA, kojim će se uspostaviti sigurna digitalna okosnica povezivosti.

15. Vijeće naglašava važnost koju obje regije pridaju socijalnoj pravdi i preporučuje jačanje zajedničkog rada na promicanju socijalne kohezije, rodne ravnopravnosti, borbi protiv nejednakosti i diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao i sprečavanju i iskorjenjivanju seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja, među ostalim kada do njega dolazi upotrebom tehnologije ili ako se ono olakšava upotrebom tehnologije. Vijeće nadalje naglašava potrebu za unapređenjem ekonomskog osnaživanja žena i olakšavanjem uključivog rasta kojim se uvažavaju različite potrebe i pružaju jednake mogućnosti mladima, autohtonim narodima, osobama afričkog podrijetla, LGBTI osobama, starijim osobama i osobama s invaliditetom. EU je spreman unaprijediti rad na biregionalnom partnerstvu za otpornost zdravstvenih sustava i lokalnu proizvodnju cjepiva, kao i na regionalnoj inicijativi Tima Europa za uključiva i jednaka društva. Vijeće prepoznaje potrebu za širokim sudjelovanjem u ostvarivanju socijalne pravde i naglašava važnost sudjelovanja civilnog društva i savjetovanja u svim sektorima.

16. Vijeće naglašava važnost kontinuirane potpore i podizanja svijesti da bi se riješile humanitarne krize koje utječu na LAC. Prepoznajući da je regija LAC-a jedna od regija koje su najizloženije prirodnim katastrofama, EU pozdravlja povećanu opću suradnju u području pripravnosti na katastrofe i upravljanja rizicima od katastrofa, kao i razmjenu najboljih praksi između EU-a i regije LAC-a, što će se formalizirati memorandumom o razumijevanju o tim pitanjima između EU-a i relevantnih regionalnih međuvladinih tijela i zemalja u LAC-u.

17. Vijeće poziva na jaču suradnju EU-a i LAC-a u području pravosuđa i sigurnosti na svim razinama kao prioritetno pitanje kako bi se prevladali višestruki i sve značajniji izazovi koje predstavlja transnacionalni organizirani kriminal, a koji negativno utječu na obje strane Atlantika. To uključuje visokorizične kriminalne mreže, trgovinu drogom, vatrenim oružjem i ljudima, kao i korupciju, financijska kaznena djela i kaznena djela protiv okoliša, hibridne prijetnje, uključujući kibernetički kriminalitet, dezinformacije te inozemnu manipulaciju informacijama i uplitanje. Na temelju uspješnog zajedničkog rada u okviru partnerstva EU-a i LAC-a u području pravosuđa i sigurnosti te uzimajući u obzir izjavu EU-a i CLASI-ja (Latinskoamerički odbor za unutarnju sigurnost) od 28. rujna 2023. i ambicioznu II. fazu programa EL PAcCTO, trebalo bi dodatno razviti inicijativu za sigurnost i pravdu u okviru Tima Europa. S obzirom na cjelovitiji pristup zemalja LAC-a rješavanju sigurnosnih izazova, EU je predan jačanju suradnje s partnerima iz LAC-a u borbi protiv transnacionalnog organiziranog kriminala, na temelju vladavine prava i visoke razine zaštite temeljnih prava, rješavanju pitanja motivirajućih čimbenika za ostvarivanje dobiti, pitanja smanjenja ponude i potražnje za drogama te sprečavanja kriminala, kao i promicanju izgradnje institucionalnih kapaciteta i zajedničkih standarda. Vijeće sa zanimanjem očekuje predstojeći sastanak na visokoj razini mehanizma koordinacije i suradnje EU-a i CELAC-a u vezi s drogama koji će se održati 2024.

18. U pogledu sigurnosti i obrane Vijeće pozdravlja sudjelovanje zemalja LAC-a u misijama i operacijama zajedničke sigurnosne i obrambene politike EU-a (ZSOP), potiče više zajedničkih aktivnosti, primjerice u kontekstu koordinirane pomorske prisutnosti EU-a u Gvinejskom zaljevu, kao i pojačani dijalog s partnerima iz LAC-a o pitanjima ZSOP-a, kao što su dijalozi s Kolumbijom i Čileom.

19. Prepoznajući ključnu ulogu istraživanja i inovacija u suočavanju sa zajedničkim izazovima, kao što su usporedna tranzicija, globalno zdravlje i druga prioritetna područja, Vijeće poziva na nastavak i jačanje biregionalnog dijaloga u okviru zajedničke inicijative EU-a i CELAC-a o istraživanju i inovacijama ažuriranjem strateškog plana za istraživanje i inovacije, među ostalim u pogledu otvorene znanosti, i jačanjem uloge istraživačkih centara. Vijeće podsjeća na važnost poboljšanja suradnje u području visokog obrazovanja, čime se studentima, akademskom osoblju i istraživačima iz obiju regija omogućuje da iskoriste mobilnost i slične mogućnosti te naglašava da bi savezi europskih sveučilišta mogli biti relevantni partneri za razvoj daljnje suradnje s partnerima iz CELAC-a, nadovezujući se na dostupne mogućnosti za međunarodnu suradnju. Vijeće naglašava da bi inicijative „od građana za građane” trebale ostati u središtu partnerstva EU-a i LAC-a i poziva sve partnere da u potpunosti iskoriste mogućnosti koje se pružaju u okviru programa Erasmus+ i aktivnosti Marie Skłodowska-Curie u sklopu Obzora Europa.

20. Pozdravljajući rasprave na forumu EU-LAC pod nazivom „Partneri u promjeni”, u koji su bili uključeni mladi, civilno društvo i lokalna tijela, i na poslovnom okruglom stolu organiziranom uoči sastanka na vrhu te primajući na znanje njihove preporuke, Vijeće prepoznaje važan doprinos civilnog društva biregionalnom partnerstvu i poziva na produbljivanje i strukturiranje dijaloga s mladima, organizacijama civilnog društva, privatnim sektorom, sindikatima i lokalnim tijelima. Vijeće naglašava važnost punog uključivanja civilnog društva i mladih u sve dimenzije partnerstva s LAC-om. Vijeće pozdravlja i podupire aktivnu ulogu Europsko-latinskoameričke parlamentarne skupštine (EuroLat), Međunarodne zaklade EU-LAC, kao i skupina za strateško promišljanje i akademske zajednice. Važni prioriteti su i naponi javne diplomacije EU-a, kulturna diplomacija i promicanje kulturnih odnosa EU-a i LAC-a. U tom će pogledu EU-ovo prvo sudjelovanje kao počasni gost na Međunarodnom sajmu knjiga u Guadalajari (Meksiko) od 25. studenoga do 3. prosinca 2023. biti važna prekretnica.